

La victòria del Partit Comunista a les últimes eleccions russes ha agitat a tot Europa el fantasma del retorn del comunisme. Mentrestant, al nostre país, es produeixen moviments significatius: des dels intents de descongelar el PSUC a les ofertes de reagrupament comunista formulades pels ortodoxos del PCC, passant pels intents de control d'Esquerra Unida protagonitzats per les organitzacions del PCE al País Valencià i les Illes Balears. En aquest dossier fem un repàs de l'estat de la qüestió.

Rafael Ribó i Julio Anguita. EL PCE no accepta que el PSUC pugui desaparèixer i amenaça d'implantar-se al Principat en tal cas.

La (possible) revolució d'octubre

Els comunistes del Principat de Catalunya viuen hores mogudes. A l'horitzó esclaridor, el congrés del PSUC aquesta tardor i la proposta del PCC d'un partit únic que agrupi tots els comunistes.

Els comunistes catalans es troben de nou en el dilema. Aquesta tardor, probablement a l'octubre, el PSUC (Partit Socialista Unificat de Catalunya) decideix el seu futur. Els diversos sectors, enfrontats ara i adés per tornar a ser amics de nou, presentaran els seus projectes. També hi estaran atents els refugiats al búnquer indestructible del Partit dels Comunistes de Catalunya (PCC), que ha

llençat la proposta d'un partit que agrupi tots els comunistes de Catalunya. I a més, per darrere va burxant el PCE d'Anguita delerós d'homologar el funcionament d'IU a IC, amb un partit comunista fort que controli la coalició.

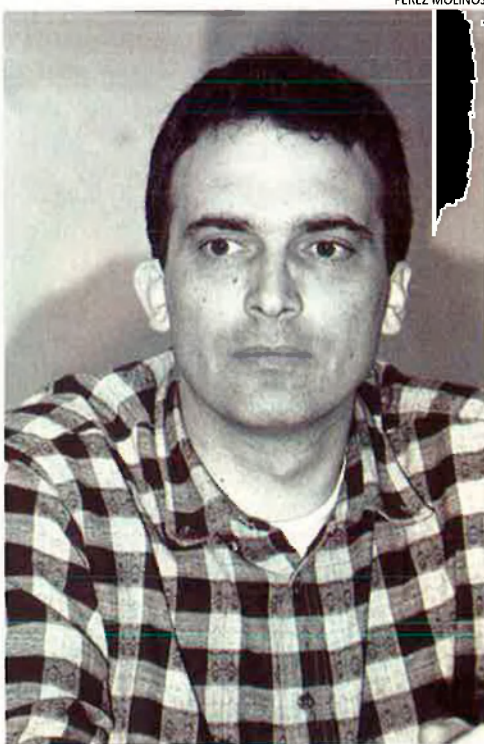
Abans d'arribar a aquesta situació, però, situem els grups al seu lloc, on són els comunistes del Principat, què fan i cap a on van.

L'inici de la separació. L'any 1981 el PSUC va patir l'escissió comunista ortodoxa del PCC. Aquella va ser la separació més traumàtica del partit, que va provocar enfrontaments molt violents en

algunes seccions locals, com també en el congrés on va esclatar la separació. Van continuar separats, amb petits transvasaments de militants, fins que l'any 1987 es van tornar a ajuntar en la coalició més que electoral Iniciativa per Catalunya (IC). A poc a poc, però, les discrepàncies van tornar a aflorar i l'any 1989 el PCC va ser expulsat per trencar la disciplina de vot. Novament els dos partits volaven per separat.

L'escissió va ser traumàtica a l'hora de comptar els vots de les eleccions autonòmiques del 92. La davallada va ser fortíssima per a tots. Així és que van tornar a encarrilar un camí d'acostament. L'any 1993 la tercera assemblea d'IC va rebutjar l'entrada a la Internacional Socialista i va reconèixer l'existència de corrents interns dins IC. Això va ser suficient perquè el PCC es tornés a acostar decididament a IC, més encara quan hi havia un sector de militants del PSUC encantats de reunificar tots els comunistes altra vegada. Els pactes per a cada elecció han perdurat fins aquestes generals, amb la vista posada en una solució definitiva.

On són ara els comunistes del Principat? Anant a formacions polítiques, actualment els comunistes del Principat estan repartits entre el PSUC i el PCC. Dins el PSUC hi ha diversos sectors amb objectius diferents per a aquesta formació, en canvi dins el PCC hi ha una unitat ideològica i estratègica molt compacta i més ara que propo-

PEREZ MOLINOS

Alfred Clemente és el cap visible del corrent crític de CCOO al Principat. Aquest sector vol una major vinculació del sindicat amb les formacions polítiques comunistes.

sen l'unitat dels comunistes. La militància d'aquests partits s'ha reduït des de la transició, tant pel transvasament a altres formacions d'esquerra com per l'apolitització més directa. També pel que fa als vots, quan s'han presentat de forma separada (anys 80, 84, 92) han patit constants disminucions (vegeu gràfic de la p. 25). Els comunistes també desenvolupen la seva tasca des d'altres àmbits, en el terreny sindical des de Comissions Obreres i en el social des de les associacions de veïns. A Comissions Obreres conviuen dos corrents, els que prefereixen un sindicat independent, que són majoritaris, i els que el demanen més vinculat a les formacions polítiques comunistes, on s'enquadren els crítics del PSUC i els militants del PCC. En l'últim congrés

de Comissions Obreres de Catalunya, el sisè, les posicions entre els dos sectors van quedar molt ajustades a l'hora de triar secretari general. Membres del sector crític, minoritari encara, asseguruen que la força aconseguida en el passat congrés de CCOO "no és un punt i final, és un punt d'inici". Aquest sector té força implantació a les federacions de la construcció, energia, activitats diverses, telefònica, transports públics i a la federació de Barcelona. Al Principat, el cap visible d'aquest corrent és Alfred Clemente, que també encapçala el corrent que vol revitalitzar el PSUC. A nivell estatal, Laurentino González, de l'executiva de CCOO, és del PCC. En l'àmbit de les associacions de veïns també hi ha una presència important de comunistes. No hi ha dades contrastables, però sí elements que donen una idea de la situació. Per exemple, el president de la Confederació d'Associacions de Veïns és militant del PCC.

Durant la darrera etapa del franquisme i de la transició els intel·lectuals més prestigiosos eren els que estaven enquadrats en el comunisme. Amb la democràcia aquest ampli grup es va anar disseminant fins a reduir-se considerablement als nostres dies. Buscar intel·lectuals que avui es dediquin a aportar coses noves al comunisme és difícil. Evidentment encara hi ha molta gent propera a un seguit de postulats, però vinculats directament amb el comunisme no n'hi ha gaires. Molts intel·lectuals encara estan paint la trencadissa del bloc comunista, culminada el 1989 amb la caiguda del mur de Berlín. Alguns mem-

Unes jornades sorprenents

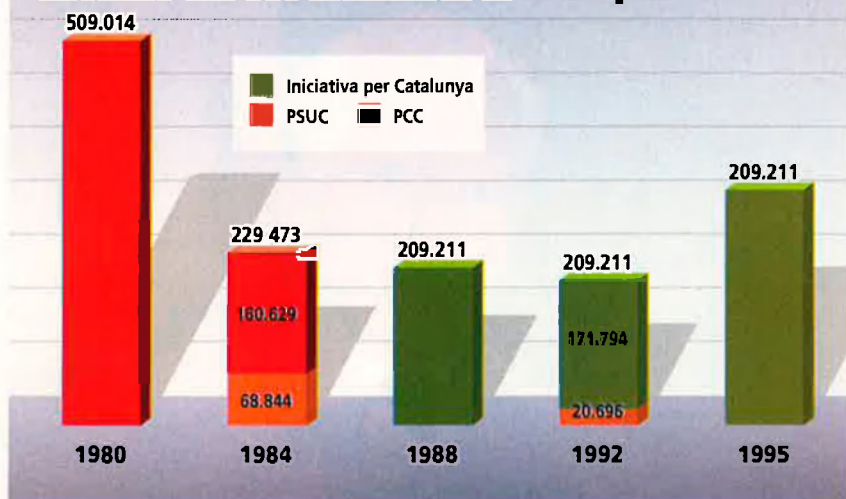
Els comunistes dels Països Catalans han sorprès tothom amb l'organització conjunta de les "Primeres Jornades sobre la Qüestió Nacional", previstes per als pròxims dies 13 i 14 de gener, a Barcelona. Les sessions estan organitzades conjuntament pel Partit Comunista del País Valencià (PCPV), Partit Comunista de les Illes Balears (PCIB) i Partit dels Comunistes de Catalunya (PCC). El fet ha cridat l'atenció perquè els dos primers són organitzacions regionals del PCE, integrades a Esquerra Unida, i per tant —sobre el paper— el seu interlocutor natural al Principat hauria de ser el PSUC, i no el PCC. Aquest fet ha estat interpretat com un primer avís del PCE al PSUC: si el partit de Ribó no opta per descongelar-se, els comunistes espanyols poden canviar d'interlocutor al Principat.

Sigui com sigui, els comunistes valencians i illencs han optat per articular les seves pròpies relacions de Països Catalans al marge de les habituals entre EUPV, EUIB i Iniciativa per Catalunya.

A les jornades hi participaran intel·lectuals de tot l'espectre de l'esquerra, i s'hi tractaran temes com "Formació i desenvolupament del nacionalisme burgès", "Europa i la redefinició dels estats i les nacions" o "La qüestió dels Països Catalans". No està previst que hi intervingui Marià Pere, secretari general del PCC, que va tractar la "qüestió nacional" en la seva intervenció davant el darrer congrés del PCE amb aquestes paraules: "Venim d'una nació, Catalunya, que està compromesa amb el projecte d'Espanya (...) No volem posar fronteres a l'Ebre (...)".

Eduard Voltas

Evolució del vot comunista al Principat

ORIGI MART

bres del PCC s'asseguren que "aquests intel·lectuals han viscut traumàticament l'ensorrada de la Unió Soviètica, però també han estat instrumentalitzats molt per polítics professionals. Avui dia tenim una deficiència real en aquest aspecte, ja que falta més militància". En aquesta línia també respon Alfred Clemente, del PSUC: "Encara hi ha crisi entre els intel·lectuals comunistes, però també hi ha una mínima capacitat de relació que encara seria més gran si el PSUC estigués viu. És per això també que cal un element estructurat que aglutini aquests intel·lectuals, perquè es puguin relacionar i puguin confrontar idees. Aquest lloc ha de ser el PSUC". Malgrat la crisi, al Principat encara hi ha nuclis on es genera pensament marxista-comunista. Es tracta de la Fundació Pere Ardiaca, la revista teòrica *Realitat* i el setmanari *Avant* (6.000 exemplars aproximadament), tots tres vinculats al PCC. També hi ha la revista *Mientras Tanto*, editada a Barcelona des de 1979 per comunistes ortodoxos; l'editorial Talassa, antiga editorial *Revolución* portada pel Moviment Comunista de Catalunya i els trotskistes de la Lliga Comunista Revolucionària; la secció barcelonina de la Fundació Frederic Engels; i la revista *El Viejo Topo nueva época*.

On van els comunistes? En aquests moments hi ha tres aspectes que determinaran el futur dels comunistes a Catalunya. D'una banda el proper congrés del PSUC, previst per a la tardor d'enguany; l'altre element important és la proposta del PCC de configurar un partit únic que agrupi tots els comunistes catalans; i finalment a aquests dos aspectes s'afegeix el fet que Julio Anguita reclama que al Principat se segueixi el model d'IU controlat pel PCE en el cas que això no sigui possible.

Després del rebombori produït per la proposta de descongelació del PSUC, instigat pel sector encapçalat per Alfred Clemente –de l'executiva d'aquest partit i ex-militant del PCC– es va fixar el 1996 com a data per al congrés definitiu del PSUC. Per a aquest congrés es dibuixen quatre possibles opcions. D'una banda hi ha la proposta de Jaume Bosch, dirigent del PSUC, que seria la dissolució del PSUC com a partit dins IC, per reconvertir-lo en una fundació dedicada a donar a conèixer el llegat històric d'aquesta formació. La següent opció seria reformar el partit en un centre d'estudis de reflexió teòrica i política per continuar influïnt ideològicament en les formacions d'esquerra. La tercera proposta és la del sector anomenat *anguitista*, encapçalat per a Alfred Clemente amb el suport directe del Partit Comunista d'Espanya (PCE). Aquesta opció vol reforçar el PSUC, a imatge del PCE dins IU, o sigui com a partit fort dins d'IC, i en l'àmbit sindical dins Comissions Obreres. La quarta proposta és la dissolució total del PSUC dins Iniciativa per Catalunya. Aquesta opció té

ARXIU

Marià Pere és un històric del PCC. Aquest partit ortodox s'ha tornat a acostar a IC.

el suport de la major part del partit i dels seus quadres directius, però té en contra bona part dels dirigents històrics, com Antoni Gutiérrez Díaz, Teresa Pàmies, Alfred Lucchetti i Gregorio López Raimundo, entre altres, a més del sector *anguitista*. Precisament a aquest sector afí a les tesis del líder del PCE i IU, en el cas de veure rebutjada la seva opció d'enfortir el PSUC dins IC, els quedaria la possibilitat de crear un nou partit comunista o bé integrar-se dins el Partit dels Comunistes de Catalunya. De fet seria com un retorn a la casa mare comunista d'on van eixir molts d'aquests militants. I és que des de l'any 1981 les anades i vingudes

dels comunistes catalans han estat constants. Però els anguitistes volen deixar tota resposta fins a després del congrés del PSUC. Alfred Clemente assegura: "No volem que el PSUC continuï congelat o que es descongeli un mes abans del congrés. Volem que la gent es mobilitzi des d'ara, que la militància s'informi de les resolucions polítiques del PCE i no esperar a veure què fa el comitè central". De fet aquest sector reclama que el PSUC es defineixi clarament "o que es descongeli o que diguin clarament que es volen dissoldre, però en cap cas acceptarem la perpetuació de la situació actual, encara que s'accepti democràticament".

Clemente, però, també deixa molt clar que en cap cas el sector que ell encapçala s'integrarà en el PCC. I pel que fa a una formació comunista nova diu: "ja ho veuríem, però en tot cas seria el PSUC. Algú ha comentat que es podria replantejar refundar el PSUC" en el cas de no poder-lo descongelar dins Iniciativa per Catalunya, "però no podem dir res més fins veure què passa al congrés". Alfred Clemente també es queixa de la manca de possibilitats d'afiliar-se al PSUC, actualment, com una més de les traves que la direcció

Gregorio López Raimundo. Alguns dels dirigents més veterans del PSUC són contraris a la dissolució del partit dins d'Iniciativa.

posa a la revitalització d'aquest partit comunista.

Els comunistes del PCC, liderats per Marià Pere, s'ho miren tot amb bons ulls, s'han tornat a acostar a IC per a pactes electorals puntuals des de les eleccions municipals del 94 i volen avançar encara més. Ja han avançat una proposta de partit únic que agrupi tots els comunistes: "Volem un partit fort, estructurat i on siguem tots", asseguren fonts del PCC. En el passat congrés del PCE, Marià Pere va assegurar: "És necessari que a Catalunya hi hagi un únic Partit Comunista on estiguem tots els comunistes catalans (...) per part del PCC estem a disposició de construir i participar unitàriament en un procés d'unitat sense qüestionar en quina casa sigui: la del PSUC o una altra. O construir una casa nova però que respongui a un partit comunista on siguem totes les i els comunistes". En el mateix discurs Pere va recordar que se sentien com "a casa" en el congrés del PCE. Probablement això no va fer enrojolar de satisfacció Julio Anguita, però quasi. Li agrada que el PCC l'aduli i hi tingui bona entrada, i també el sector afí a ell que vol descongelar el PSUC a imatge del PCE a IU. No solament són els dinars en terres catalanes, sinó també jornades diverses organitzades entre PCE i PCC, com la del passat 19 d'octubre entre la Fundació Pere Ardiaca (PCC) i la Fundació de Investigaciones Marxistas (PCE). No han estat pocs els qui han advertit les ganes que té Anguita de tenir un partit germà a Catalunya, amb una fidelitat incestuosa que, de moment, el PSUC encara no li ha volgut donar. Aquesta tardor, i potser l'emblemàtic octubre, hi haurà el congrés del PSUC, passi el que passi probablement farà espetecs de revolució.

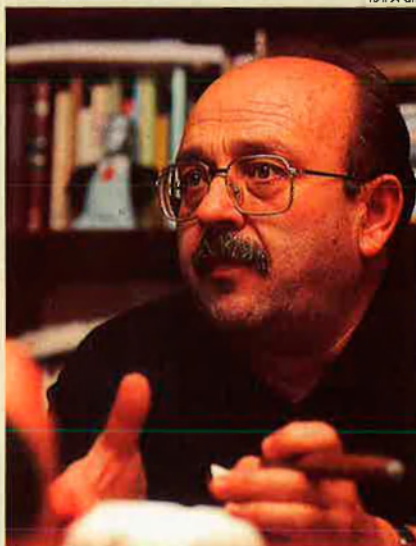
Oriol Cortacans

On són els intel·lectuals comunistes?

És ben reconeguda, per tots els partits comunistes, la crisi per què passa la intel·lectualitat marxista. Els partits obren les portes i conviden els pensadors, però aquests es mantenen cautelosos, almenys la gran majoria que temps ençà havia militat. Amb tot hi ha certs nuclis que es mantenen pròxims al marxisme, amb la vocació de crear i aportar elements nous a la ideologia. Amb l'ajut del professor Fernández Buey hem elaborat la següent llista: Manuel Vázquez Montalbán (escriptor), Josep Fontana (revista *Recerques*), Vicenç Navarro (Universitat de Baltimore-EUA), Ramón Garrabou i Josep Maria Fradera (revista *Recerques* i Centre de Treball i Documentació), Joan Ramon Capella i Joaquim Sempere (revista *Mientras Tanto*), Joaquim Miras i Oriol Martí (revista *Realitat*), Ignasi Álvarez (revista *Veus Alternatives*), Talassa), Miquel Riera, Pau Pons i José Sanchis Sinisterra (revista *El Viejo Topo*).

A més hi ha un seguit de comunistes catalans que ocupen posicions importants a Madrid. És el cas de Francesc Frutos, convertit *de facto* en número dos del PCE i IU, Víctor Ríos, responsable de relacions d'IU amb els moviments socials, i Salvador Jové, europarlamentari i responsable d'economia de la coalició comunista.

O. C.

Vázquez Montalbán. Dels últims.